
31. ZASEDÁNÍ SEKCE SDRUK ČR PRO BIBLIOGRAFIÍ

PEDAGOGICKÁ KNIHOVNA J. A. KOMENSKÉHO

PRAHA

26. – 27. 3. 2019

ZÁPIS

PRACOVNÍ PROGRAM

OBSAH

26. 3. 2019

<u>1. ZAHÁJENÍ</u>	3
<u>2. POHLED NA VÝSLEDKY BIBLIOGRAFICKÉ ČINNOSTI V ČESKÝCH KRAJÍCH PO R. 2010</u>	4
<u>3. BIBLIOGRAFIE A BIBLIOGRAFICKÉ ČINNOSTI V PEDAGOGICKÉ KNIHOVNĚ J. A. KOMENSKÉHO</u>	12
<u>4. KONCEPCE NÁRODNÍHO SYSTÉMU ANALYTICKÉ BIBLIOGRAFIE A PŘÍPRAVA VZNIKU ODBORNÉHO PRACOVIŠTĚ V NK ČR – STAV V R. 2019</u>	14
<u>5. KOOPERAČNÍ SYSTÉM ANL, VYHODNOCENÍ ZA ROK 2018 A PROJEKTY V R. 2019, SLOVNÍK ČESKÝCH KNIHOVNÍKŮ</u>	15
<u>6. PŘÍPRAVA TÉMAT NA BIBLIOGRAFICKÉ KOLOKVIUM</u>	16

27. 3. 2019

<u>7. CITOVÁNÍ NEJEN PŘI PSANÍ ČLÁNKŮ</u>	17
<u>8. METODICKÝ WORKSHOP</u>	22
<u>9. ÚKOLY</u>	24
<u>10. BIBLIOGRAFICKÁ ČINNOST ČLENSKÝCH KNIHOVEN</u>	24
<u>11. TIŠTĚNÉ BIBLIOGRAFIE ZA ROK 2018</u>	24
<u>12. DOPROVODNÝ PROGRAM</u>	24

1. ZAHÁJENÍ

Jednání zahájily PhDr. Markéta Pánková, ředitelka NPMK, a Mgr. Eva Svobodová, předsedkyně sekce SDRUK pro bibliografii.

2. POHLED NA VÝSLEDKY BIBLIOGRAFICKÉ ČINN V OSTI V ČESKÝCH KRAJÍCH PO ROCE 2010

(Doc. PhDr. J. Kubíček, CSc., PhDr. V. Horčáková)

Metodologie

Příspěvek se zabývá tištěnými bibliografiemi.

Sborník *Mezníky bibliografie* – vydán u příležitosti konání 20. kolokvia českých, moravských a slovenských bibliografů. K bibliografii se zde vyjádřili např. Jaroslav Pánek nebo Jan Kaňka. O oborových bibliografiích pojednávají příspěvky Václavy Horčákové nebo Vojtěcha Malínka.

Říjen 2016 – seminář v ÚČL, vydán sborník *České oborové bibliografie*.

V obou sbornících – příspěvky o národní článkové bibliografii. Národní článková bibl. byla součástí systému české národní bibliografie, publikována jako součást *Bibliografického katalogu* od r. 1953, od r. 1989 zpracována ve spolupráci s VK, od r. 1992 elektronická podoba (báze ANL). R. 2010 zrušeno anl. oddělení v NK ČR – náhradní řešení – kooperativní projekt VISK 9/1.

Báze ANL – více než 2 mil. záznamů, součást Souborného katalogu. Systém anl. bibl. opět prosazen mezi priority vládní Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020.

Bibliografie se nejčastěji zpracovávají v knihovnách.

J. Pánek (Čtenář, 2014): velké množství informací – měli by bibliografové shromažďovat co největší množství dat (uživatelné se v nich pak neumí orientovat) nebo vytvářet selektivní bibliografie? Nutná spolupráce bibliografů s odborníky.

Metodika bibliografie – J. Novotný – studie o teorii bibliografického záznamu.

Bibl. záznamy – uspořádány v souborech v papírové nebo dig. formě, v bibl. databázích. IT technologie – možná výměna bibl. záznamů, nutná standardizace.

V tištěné formě vyšlo za posledních deset let více než 150 bibl. soupisů (samostatné soupisy nebo skryté bibl.), mají rozdílnou strukturu záznamů, možnost identifikace dokumentu je ale zachována.

Personální bibliografie

Publikace vydané v minulém desetiletí (2009–2018).

Personální bibl. shrnuje dílo významné osobnosti. Měla by obsahovat:

- složku hodnotící

- součástí bývá medailon, příp. zachycení ohlasů díla (recenze). Stejnou funkci plní soupis literatury věnované životu a dílu osobnosti.
- nově součástí bibl. též soupis význ. veřejných vystoupení a publicistiky
- pomocný aparát (= rejstříky, seznamy zkratek a aut. šifer)
- metodický úvod nebo ediční poznámka

Úplnost pers. bibl. je relativní, je obtížné podchytit všechny zdroje.

Personální bibliografie v rámci edičních řad s jednotnou koncepcí

Systematické vytváření pers. bibl. významných osobností vědeckých oborů – trendem po r. 1989.

ÚČL AV ČR – r. 2016 – nová edice pro bibl., např.: Stanislava Sýkorová – *Bibliografie Františka Knoppa*.

František Knopp – jeho pers. bibl. z let 2010 až 2014 – součástí šesti monografií o básnících a spisovatelích, které v té době vycházely.

Bibliografie Jana Čepa – též součást monografie o spisovateli (T. Kubíček: Dvojí domov Jana Čepa). Svým pojetím patří ke vzorovým personálním bibliografiím.

Institut umění – Divadelní ústav v Praze – edice textů Ferdinanda Břetislava Mikovce nebo Josefa Kodíčka.

VŠE - výběrové bibliografie nositelů Nobelovy ceny za ekonomii – drobné brožurky, v nichž je vždy biografický medailon laureáta, výběrová bibliografie jeho knih a článků, seznam publikací ve fondu knihovny VŠE, odkazy na webové stránky a vybrané zajímavosti o něm z českého tisku.

Národní ústav lidové kultury ve Strážnici – edice *Bibliografická příloha Národopisné revue* – 1 sv. ročně; personální bibliografie etnografů, spolupráce s ústavem etnologie u nás i na Slovensku. Plné texty všech 32 svazků bibliografií zpřístupněny na webu časopisu *Národopisná revue*.

Personální bibliografie připravené profesionály oboru nebo profesionálními bibliografy

Bibliografie díla F. X. Šaldy – nové zpracování soupisů, které v roce 1948 vydal Jiří Pistorius a v roce 1988 Emanuel Macek, obsahuje škálu rejstříků: přehled pseudonymů a šifer, spoluautorů, periodik se Šaldovými příspěvky, názvů odborných textů, beletristických děl, překladů, předmětový a jmenný rejstřík, jsou připojeny anotace.

Bibliografie prací Josefa Filipce za léta 1948–2003

Bibliografie díla Miloše Martena

Miloš Lukáš 1897–1976

Pouť bibliografií Ivo Markvarta – J. Sedláček – téměř dokonalá, pečlivě připravená bibl., nechybí editorská poznámka, kalendárium života, rejstříky, literatura o životě a díle, seznam použitých zdrojů, anotace. Velmi malý náklad – pouze 33 výtisků.

Jiří Urbanec. Vědecký profil a výběrová bibliografie – L. Martinek; obsahuje medailon autora, jmenný rejstřík, seznam ohlasů a citací.

Uměnovědné pers. bibliografie – specifická kategorie, důraz na estetickou stránku a specifika oboru. Např.:

Bořivoj Borovský 1933-2012

František Dvořák a kniha

Církevní bibliografie – též specifická; po stránce formální patří k tomu nejlepšímu, co v bibliografii vzniká, např.:

Kardinál Tomáš Špidlík SJ - stárec a teolog nerozdělené církve: kompletní bibliografie 1938–2011 – téměř 2000 chronologicky uspořádaných titulů s detailně zpracovanými rejstříky. Moderní využití digitalizovaného archivu Vatikánského rozhlasu – díky tomu se podařilo bibliograficky zpracovat vystoupení kardinála Špidlíka v tomto médiu.

Klasická filologie a antické dějiny – bibl. činnost Igora Lisového – sestavování tematických a personálních bibliografií domácích i zahraničních vědců, např. Antonína Koláře, Jana Buriana, Gernarda Dobesche, Benedikta Konrada Vollmanna, Franca Sartoriho aj.

Bibliografie vědeckých prací Jaroslava Pánka – pers. bibliografie sestavená na základě kontinuální evidence jeho díla.

Bibliografie Viléma Prečana – nemá žádný pomocný aparát

O Josefu Florianovi – P. Marek

Personální bibliografie připravené autory

Bibliografie Jiřího Uhlíře

Pers. bibl. vytvářené vysokoškolskými pedagogy (podklady o publ. činnosti obvykle požadují univerzity); např. bibliografie Pavla Krafla (historik PdF Masarykovy univerzity, popis záznamů odpovídá zvyklostem v historických časopisech), pers. bibl. Vladimíra Spousty (PdF MU), Miroslava Zahrádky (UP) – forma mezi personální bibliografií a jubilejním sborníkem.

Bibliografie při příležitosti jubilea, např. Jiří Poláček nebo Anežka Fialová.

Personální bibliografie jako součást jubilejních publikací

Řada drobných, ale cenných pers. bibl. je rozptýlená v různých časopisech v rámci textů k životním jubileím nebo nekrologům; jedná se o jednoduché výběrové soupisy.

Jubilejní sborníky – množství klesá, ty, které vznikají, jsou ale významné. Obsahují personální bibliografie (obvykle vytváří kolega – odborník nebo profesionální bibliograf). Např. sborníky věnované Jiřímu Pernesovi, Martinu Kučerovi, Mileně Lenderové, Jiřímu Rakovi aj.

Jubilejní sborníky – v posledních letech nahrazovány soubory nejvýznamnějších studií jubilujících vědců, též doplňovány personální bibliografií (např. soubory studií Eduarda Maura, Jaroslava Marka nebo Josefa Žemličky).

Výhoda bibliografií připojených k jubilejním publikacím – dostupnost širší čtenářské obci.

Bibliografie vydané veřejnými knihovnami

NK ČR organizátorem konf. CASLIN – od r. 1993 až do r. 2011 – výstupem tištěný sborník příspěvků. To bylo podnětem pro její pracovnice ke zpracování bibliografického přehledu (*Bibliografie konference Caslin*).

Slovanská knihovna při Národní knihovně ČR – např. soupis prací básníka a spisovatele Ivana Alexejeviče Bunina (2011), *Bibliografie Zdenky Bergrové* (2012).

Jihočeský kraj

JVK v Českých Budějovicích: *Monografie jihočeských měst a obcí 1995–2010* (v r. 2010) – řazení abecední podle měst, další obce tvoří zvláštní oddíl; práce nemá rejstříky.

Věroslav Mertl – monografie, medailon spisovatele napsal Jaroslav Med a hlavní bibliografickou část zpracovala Tamara Pršíňová.

Studie o básníku Josefu Bartuškoví

Do Jihočeského kraje patří také část moravského území – retrospektivní regionální bibliografie *Bibliografie Dačicka a Slavonicka* (J. Kubíček, MZK).

Olomoucký kraj

Bohumír Kolář, bibliografie, editorské a ediční projekty a počiny – Vědecká knihovna s Literárním klubem (v r. 2010) – katalog několika desítek knih a drobných tisků k výstavě.

Moravskoslezský kraj

Bibliografii okresu Ostrava-město – edice Bibliografie a prameny k vývoji Moravy, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě.

Josef Strnadel výběrová bibliografie – pers. bibl. k 100. výročí této osobnosti.

Pardubický kraj

Krajská knihovna v Pardubicích – M. Zlatohlávková – řada bibliografií, např. *Výběrová bibliografie Pardubic* (sestavena podle pamětihodností), regionální bibliografie obcí v okrese Pardubice, bibl. barona Artura Krause, Jana Pernera.

Krajská knihovna v Pardubicích společně se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové a Městskou knihovnou ve Svitavách se podílely na vydání *Bibliografie okresu Svitavy* – edice moravských vlastivědných bibliografií (Muzejní a vlastivědná společnost v Brně).

Plzeňský kraj

Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje – v bibl. činnosti aktivní.

Soupis článků o knihovně z let 1950–1990, výběr článků z let 2005–2011 o festivalu *Smetanovské dny*, regionální bibl. *Západní Čechy 1989–1990, Bibliografie Plzně 1995–2014*.

Pers. bibl. o Josefu Vojtěchu Sedláčkovi, pers. bibl. *Profesor MUDr. Josef Švejcar, DrSc.*

Knihovna města Plzně – *Adolf Loos a Plzeň: výběrová bibliografie*, dále např. personální bibliografie básníků Karly Erbové a Josefa Hrubého.

Královéhradecký kraj

Karel Čapek a Ladislav Vacina – menší soupis SVK HK

Knihovna města Hradce Králové – *Rudolf Medek a Hradec Králové, Josef Kainar: výběrová personální bibliografie k 95. výročí narození, Jiří Trnka: výběrová personální bibliografie ke 100. výročí narození*

Kraj Vysočina

Knihovna M. J. Sychry ve Žďáře nad Sázavou – kniha Zdeňka Vyhlídala *Literária*, součástí je bibliografie jeho prací a literatury o něm.

Jihomoravský kraj

České retrospektivní bibliografie – v r. 2010 vyšel poslední z jedenáctisvazkového souboru, na kterém se podílely všechny krajské knihovny v rámci Sekce pro bibliografii Sdružení knihoven ČR.

Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně 1881–1918

Prameny k dějinám veřejných knihoven na Moravě a ve Slezsku do roku 1950

Další bibliografické práce – jako součást historických nebo personálních studií, např. *Lichtenštejnové a Valtice v literatuře, Bohemica v tvorbě Urse Heftricha*,

Zvláštní vydání – bibliografický rozpis regionálních novin zdokumentoval politický, vojenský a literární ohlas vstupu vojsk armád Varšavské smlouvy v moravských krajích.

Ředitel Městské knihovny ve Vyškově Vl. Raška zredigoval a připravil pro tisk bibliografii knižní tvorby Miloše Zapletala (autora knih o hrách a skautské lit.). Raška také s využitím starší bibliografie F. Kožíška zpracoval komentovanou bibliografii Setonovy knižní tvorby, doplnil ji přehledem názvů v anglickém originále a přehledy edic, ve kterých Setonovy práce u nás vycházely, a připojil řadu textů o něm. Těmto pers. bibl. předchází soupis tvorby spisovatele Karla Dvořáčka – vzorová pers. bibl. svou úplností i zpracováním.

Bibliografie vydávané paměťovými institucemi

Městské muzeum a galerie Polička – přehledy nové regionální literatury; v r. 2014 vyšla *Bibliografie města Poličky a Poličska ve fondech knihovny Městského muzea a galerie Polička*

Přehled publikací k dějinám a kultuře Líšně

Rubrika *Výtahy z českých časopisů a sborníků* – 4x ročně v Českém časopise historickém.

Výběrový soupis literatury k dějinám Libereckého kraj – KVK v Liberci v ročence *Fontes Nissae*.

VČ kraj – bibliografky Božena Klabalová a Jarmila Benýšková z krajské a městské knihovny v Hradci Králové: *Výběrový přehled regionální literatury historického zaměření* pro sborník Královéhradecko (v roce 2011 vyšel naposledy).

Vlastivědný věstník moravský – J. Kubíček – každoroční přehled *Moravika*

Věcně utříděné záznamy publikuje vlastivědný sborník Mělnicka *Confluens*, podobně uspořádaná je Historicko-vlastivědná bibliografie Mladoboleslavska v ročence *Boleslavica*. *Středočeský sborník historický* – každý rok výběrová regionální bibliografie knih i článků.

Výběrová bibl. k dějinám okresů Jičín a Semily – *Z Českého ráje a Podkrkonoší*

Hist. a vlast. lit – *Stopami dějin Náchodska*

Reg. bibl. – *Vlastivědný sborník Muzea Šumavy*

Bibliografie literatury k dějinám okresu Tachov 2001–2016 – *Sborník Muzea Českého lesa v Tachově*

Oborové bibliografie

Jitka Křesálková – bibliografie italských lit. děl přeložených do češtiny a slovenštiny, 9371 záznamů překladů uspořádaných podle autorů, rejstřík překladatelů a dalších jmen.

Ostravská univerzita – *Bibliografie literatury pro děti a mládež českého Slezska a severovýchodní Moravy*

Bibliografie české knižní sociologické literatury

Česká myslivecká bibliografie – J. Kovařík

Karel Mokřý – přehled knih, časopisů a šachových rubrik do roku 1945, 500 záz. n.

Publikace vydané v minulém desetiletí (2009–2018) se zaměřením na bibliografii oboru historie

Nutnost inf. nejen vyhledávat, ale také se v nich orientovat. Přidaná hodnota klasických tištěných bibl. oproti internetu – rychlá a přehledná orientace v problematice.

Oborové bibliografie – zachycení určitého časového úseku ve vývoji oboru, uchování kontinuity výzkumu, prezentace výsledků.

Teologie: bibliografie VŠ pedagogů (teol. f. UP) Eduard Krumpolce (*Po stopách české fundamentální teologie v období 1800–2010*) a Ctirada Václava Pospíšila (*Různé podoby české trinitární teologie a pneumatologie 1800–2010*).

Obě bibliografie komentované; obě práce předpokládají určitou míru teologického vzdělání čtenáře; nízká dostupnost ve veřejných knihovnách.

Dějiny klasické filologie: *Bibliografie článků klasických filologů ve výročních zprávách středních škol v Čechách, na Moravě a ve Slezsku za léta 1850–1938* – Karla Vymětalová (Slezská un. v Opavě).

Šedesát let českého bádání o emblematice (1956–2016) – Lubomír Konečný

Očima Poláků: historie a současnost československo-polských vztahů a polská menšina v Československu – komentovaná bibliografie Mečislava Boráka

Pražské jaro '68: bibliografie – bibl. Ústavu pro soudobé dějiny věnovaná Pražskému jaru; rozdělení na dva oddíly – práce vydané před rokem 1989 a po roce 1989. První oddíl (do roku 1989) obsahuje literaturu převážně vydanou v zahraničí.

Bibliografie dějin Českých zemí – tradiční oborová historická bibliografie v Historickém ústavu AV ČR, v roce 2013 modernizace v rámci projektu velkých infrastruktur Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – vznik samostatného Oddělení historické bibliografie, databáze zachycující odbornou literaturu od roku 1990 byla převedena do mezinárodního výměnného formátu MARC 21. Tiskem – drobnější bibl. soupisy, pers. bibl.

Tiskem vychází bibliografie některých menších oborů, například ročenky *Bibliografie památkové péče* a *Bibliografie české onomastiky*.

Bibliografie k moravským královským městům – celkem 3372 záznamů se vztahuje k šesti moravským královským městům od středověku do roku 1800. K dalším deseti městům, jež spadala do kategorie královská jen po omezenou dobu, byla vypracovaná bibliografie pouze

pro období středověku. Obsahuje metodický úvod, bibliografii k dějinám měst, jmenný rejstřík a seznam excerpovaných časopisů, přehled všeobecných prací k dějinám měst (č. 1–599) a studii věnovanou přehledu výzkumných aktivit k dějinám měst od roku 1989 do roku 2010 v české i německé verzi.

Průvodce publikacemi Klubu přátel hornického muzea v Ostravě – Oldřich Klepek

Bibliografie německé krajské literatury o Olomouc a Olomoučanech – Fr. Mezihorák a Alena Nelešovská; obtížná dostupnost.

3. BIBLIOGRAFIE A BIBLIOGRAFICKÉ ČINNOSTI V PEDAGOGICKÉ KNIHOVNĚ J. A. KOMENSKÉHO

(PhDr. M. Petrovičová)

100 let Pedagogické knihovny J. A. Komenského: přehled bibliografické činnosti

Pedagogická knihovna J. A. Komenského byla založena v r. 1919 jako součást Československého pedagogického ústavu J. A. Komenského vedeného O. Kádnerem. Po zrušení pedagogického ústavu v r. 1925 knihovna působila jako samostatná instituce pod vedením prvního ředitele ped. knih. Jana Mauera. O několik let později přesídlila do budovy Klementina, poté se stěhovala ještě několikrát.

Od r. 1945 nesla knihovna jméno Státní pedagogická Knihovna Komenského. V průběhu 50. let zde vzniklo několik specializovaných pracovišť: referát komeňian, referát učebnic a skript, referát estetické výchovy a referát literatury pro mládež. Náplní činnosti těchto pracovišť bylo mj. vydávání bibl. soupisů.

Komeniologie

Tvůrci komeniologických bibl. byli zjm. D. Čapková, M. Bečková, Z. Pokorný.

Bibliografie komeniologických článků v českých a slovenských pedagogických Časopisech z let 1945-1960

Bibliografie knižních komeňian 1945–1975

Bibliografie knižních komeňian 1945–1990

Komeniologická literatura za rok...

Učebnice

Historické učebnice – soupisy učebnic sestavovala např. Běla Vlková

Ve fondu české slabikáře a první čítanky z let 1547–1950, historické učebnice dějepisu

Estetická výchova – pracovníci byla např. Eva Žižková

Na pomoc hudební výchově – seznam článků o hudební výchově z českých časopisů z let 1953–1956

Lit. pro děti a mládež

- spojení se Sukovou knihovnou pro děti a mládež; např. pracovnice Zd. Marčanová, navázala na ni H. Tauerová

Bibl. oddělení

V 50. letech byli do státní pedagogické knihovny přesunuti pracovníci studijního oddělení VÚP a spolu s nimi i bibl. kartotéka – jmenná a předmětová; jmenná nyní dostupná v digitální podobě na stránkách NK, předmětová už neexistuje.

Periodické a bibliografické přehledy

Přehled pedagogické literatury – později 2 řady – článková lit. zahraničních a českých časopisů

Bibl. databáze – počátky v 90. letech, nejprve v systému ISIS, později KP WIN, dnes Verbis.

Vedle ní existovala db. článkové kmenologické literatury, napřed samostatně, později jako součást pedagogické bibliografické databáze.

4. KONCEPCE NÁRODNÍHO SYSTÉMU ANALYTICKÉ BIBLIOGRAFIE A PŘÍPRAVA VZNIKU ODBORNÉHO PRACOVÍŠTĚ V NK ČR – STAV V R. 2019

(PhDr. P. Šťastná)

R. 2018 – koncepce nár. systému anl. bibliografie schválena na 41. zasedání UKR, MK ČR doporučilo NK ČR zařadit anl. bibl. do koncepce, vytvořit podmínky pro realizaci a vybudovat pracoviště zabezpečené finančně, technicky a personálně.

NK ČR anl. oddělení do koncepce na příští roky nezařadila.

Projekt koordinace doplňování záznamů do báze ANL – VISK 9/1 – rozdělování exc. základny, správa báze ANL, přípravné kroky pro vznik pracoviště anl. bibl. v NK ČR.

Příprava pracoviště – podání návrhu na zřízení pracoviště v rámci tzv. nadpožadavků, plán na 5 let s postupným navyšováním prac. kapacity, na r. 2019 plán na 1,5 úvazku. Neschváleno.

Financování VISK – změna financování – příspěvkové organizace MK ČR nepodávají projekty do VISK.

Smlouvy:

Východisko – smlouvy o přispívání do národní bibliografie z 90. let, smlouvy o spolupráci se Souborným katalogem ČR

Zahraniční zkušenosti:

Slovensko: DIKDA – udržitelnost, vlastní digitalizace, spolupráce s externími firmami
Lotyšsko – národní analytické bibliografie – tištěná národní produkce, využití digitalizovaného obsahu, propojená data

Rok 2019

- pokračování kooperativního doplňování báze ANL s podporou z programu VISK 9/1
- nadpožadavky – opětovné podání návrhu zřizovateli

Web k realizaci koncepce anl. bibliografie: <https://sites.google.com/view/anl-bib>

5. KOOPERAČNÍ SYSTÉM ANL, VYHODNOCENÍ ZA ROK 2018 A PROJEKTY V R. 2019, SLOVNÍK ČESKÝCH KNIHOVNÍKŮ

(Mgr. E. Svobodová)

R. 2018: VISK 9/1 – E. Svobodová pokračovala jako garantka podprogramu; kooperativní projekty realizovány v krajských knihovnách, KNAV, Knihovně Kabinetu hudební historie EÚ AV ČR a Geografické knihovně Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Celkem zapojeno 15 knihoven, naimportováno téměř 21 tis. záznamů ze 167 titulů (jejich přehled na <https://sites.google.com/view/anl-bib>). Zpracování stále se skluzem 1 rok.

Koordinaci a správu báze ANL zajišťovali 2 pracovníci NK ČR.

Mimo kooperativních projektů přispívalo do báze ANL dalších 11 producentů odb. db, zasílány též záznamy z reg. tisku (KK), z odb. periodik (odb. a un. knihovny) a z knihovnického tisku (NK ČR).

V rámci široké kooperace naimportováno 63 905 záz. (o téměř 13 000 více než za r. 2017).

K 1. 1. 2019 je v bázi ANL 1 738 985 záz., 27% záz. je propojeno na plné texty.

V r. 2019 budou kooperativní projekty pokračovat, projekt podalo 15 institucí.

Koordinace formálně navracena do SVK HK, realizována pracovníky NK ČR na DPP v rámci projektu VISK 9/1, který podala SVK HK. NK ČR se nepodařilo vytvořit pracoviště anl. bibliografie.

Kromě KV v projektu VISK 9/1 nikdo neuplatnil nárok na zaplacení supervize .

Výsledky jednání komise VISK 9

Podrobné zpráva z jednání komise VISK 9 na webových stránkách projektu.

- všechny projekty schváleny v téměř plné výši
- v rozhodnutí o přidělení dotace uvedeny nedostatky projektů, prostudovat
- pozor na formální chyby, např. špatný rok, zjm. pozor na zaokrouhlování – v projektech zaokrouhlovat na tisíce, vždy směrem dolů!
- ředitelé knihoven požádání o další spolupráci na projektu VISK 9/1
- v ANL stále chybí excerptce z denního tisku od r. 2011

Slovník českých knihovníků

- spravuje KI NK
- uloženo 859 hesel
- loni přibylo 37 hesel
- aktualizováno 24 hesel
- chybí hesla pražských knih. osobností
- posílat nová hesla, vč. oceněných knihovníků – i na reg. úrovni

6. PŘÍPRAVA TÉMAT NA BIBLIOGRAFICKÉ KOLOKVIUM

Témata:

Významní čeští a slovenští bibliografové

Dějiny měst a městysů regionu (kraje) pohledem bibliografa (prezentace nejzajímavějších publikací; příspěvek ve sborníku doplnit soupisem literatury k tématu za zvolené období a region – kraj)

Historická krajina v literatuře (krajinná problematika, vývoj a proměny krajiny v minulosti studují archeologové, historikové, geografové, kartografové, historičtí geografové, krajinní ekologové, botanikové, geologové, historikové umění, urbanisté, architekti pro zahradní a krajinnářskou tvorbu, památkáři a další. Co k tomu mohou dodat bibliografové? Pro zpracovatele tohoto tématu v ČR doporučujeme prostudovat <https://docplayer.cz/2504493-Historicka-krajina-ceska-a-co-po-ni-zustalo.html>

Kroniky a kronikáři (školní, obecní, církevní, písmáci)

Cestování, cestopis, významní čeští a slovenští cestovatelé

Termín kolokvia:

Historický ústav AV ČR, 6. – 8. října 2019

Přihlašování příspěvků:

Přihlášky (název článku s anotací) posílejte do 30. 6. 2019 na adresu: zdenka.mikulecka@svkhk.cz

Očekáváme max. 8 příspěvků z ČR a 8 příspěvků ze SR. Příspěvky nad rámec 16 prezentací mohou být otištěny ve sborníku.

Kromě informací v tomto zápise bude e-mailem rozeslána výzva s informacemi k přihlašování, dále pozvánka a organizační pokyny.

7. CITOVÁNÍ NEJEN PŘI PSANÍ ČLÁNKŮ

(PhDr. L. Tichá)

(viz také PP prezentace)

Právní a etický rámec

Autorský zákon

- volná užití pro osobní potřebu
- bezúplatné licence – zhotovení rozmnoženiny pro os. potřebu, užití výňatků děl jiných autorů v odůvodněné míře ve svém díle, užití děl jiných autorů při výuce a výzkumu
- citovat každé použití díla jiného autora

Autorská (publikační) etika

- užití práce jiných autorů
- spoluautorství

Veřejné licence – Creative Commons Licence

- pro přebírání a vystavování na internetu

Creative Commons Licence

- širší práva k užití díla dává autor formou veřejné licence, ale ve shodě s vlastníkem majetkových práv

Hlavní zásady užití autorského díla

- nezasahovat do cizího díla, neměnit ho (pouze se souhlasem autora)
- kopírovat jen pro osobní potřebu, ne pro komerční účely
- citovat každé použití díla jiného autora, ale i vlastní předchozí publikace

Proč citovat

- dokázat znalost tématu a stavu poznání
- odkázat čtenáře na zdroje, ze kterých autor vycházel
- dodržet autorskou etiku
- respektovat aut. zákon nebo CC licenci

Co citovat

- všechny zdroje, ze kterých autor čerpal
- vlastní předchozí práce jen ty, z nichž nový text čerpá
- obrázky, grafy, tabulky, fotografie
- v seznamu lit. neoddělovat el. zdroje zvlášť do jiného seznamu

Co se citovat nemá a nemusí

- obecně známá fakta – snadno ověřitelné údaje ve všeob. publikacích, encyklopediích, zákl. učebnicích (*Sněžka měří 1603 m*)
- úřední díla – právní předpisy, úř. dokumentace, obecní kroniky
- terminologie oboru – geografická, historická fakta, rovnice, vzorce

Co zahrnuje pojem citování

- odkaz v textu (angl. *citation*)
- citace (angl. *reference*)

- seznam literatury

III. zásady citování

- jednotný styl – všechny citace v seznamu jsou psány stejně: fonty, interpunkce, velká písmena
- vyhledatelnost – údaje v citaci musí být dostačující k tomu, aby bylo možné zdroj identifikovat a vyhledat

Norma ISO 690 není právní dokument, je to doporučení. Do jisté míry dává volnost. Důležitý je jednotný styl.

Čím se řídit

- pokyny vydavatelů pro autory
- doporučenými citačními styly
- příklady citačních stylů:
 - APA – American Psychological Association
 - AMA – American Medical Association
 - CME – Continuing Medical Education
 - Chicago
 - Harvard
 - MLA – Modern Language Association
 - Turabian
 - Vancouver

Rozdílnost citačních stylů

ČSN ISO 690 – příjmení autorů velkými písmeny

MEYER-DELIUS, Daniel a Wolfram BURGARD. Maximum-likelihood sample-based maps for mobile robots. *Robotics and Autonomous Systems*, Vol. 58, Issue 2, 2010, p. 133-139.

Harward Style

Meyer-Delius, D. and Burgard, W. (2010). Maximum-likelihood sample-based maps for mobile robots. *Robotics and Autonomous Systems* 58(2), pp. 133-139

Turabien – název článku v uvozovkách

Meyer-Delius, Daniel, and Wolfram Burgard. "Maximum-likelihood sample-based maps for mobile robots." *Robotics and Autonomous Systems* 58, no. 2 (February): 133-39. <http://dx.doi.org/10.1016/j.robot.2009.09.008>

IEEE

D. Meyer-Delius and W. Burgard, "Maximum-likelihood sample-based maps for mobile robots", *Robotics and Autonomous Systems*, vol. 58, no. 2, pp. 133-139, 2010.

Metody citování – odkazy v textu

Odkazy v textu a citované dokumenty uvedené v soupisu bibl. citací

Metoda číselných citací ¹⁵ (15) [15]

Zkrácená citace v textu – harv. systém (autor, rok vydání)

Poznámka pod čarou

Metody citování – řazení seznamu literatury

Řídí se podle metody odkazování v textu:

- **numerická metoda** – seznam se řadí podle čísel v pořadí, jak se zdroje odkazovaly v textu. Stejný zdroj vícekrát použitý v textu se odkazuje vždy jen jednou
- **harvardský systém odkazování**, tzv. zkrácená citace (metoda autor, rok vydání) – seznam se řadí abecedně podle jmen autorů
- **poznámka pod čarou** – Word generuje číslo poznámky. Stejný zdroj vícekrát použitý v textu se odkazuje opakovaně

Zásady pro použití práce jiného autora

Použití:

- cizího textu
- obrázků, grafů
- tabulek
- vlastního dříve publikovaného textu
- materiálů stažených z internetu vč. obrázků a videí

Použití textu jiného autora

Přímá citace = doslovný text jiného autora vložený do vlastní práce – „*ten je třeba dát do uvozovek, psát v kurzívě a citovat*“ (Pešta, 2015).

Parafráze = přepis myšlenek, závěrů, poznatků jiného autora vlastními slovy – uvozovky ani kurzíva se nepoužijí, ale pramen se musí citovat v místě, kde parafrázovaný text končí (Pešta, 2015).

Př.:

„Tylerův způsob řešení podstatně přesahuje rámec jednoho samotného přístupu k realizaci evaluací. Jeho hlavním odkazem je obecný evaluační postup, který je založen na přiřazování skutečně dosahovaných a empiricky ověřitelných výsledků k předem definovaným cílům, přičemž obě hodnoty jsou následovně porovnány.“ (Evaluační teorie, 2013)

Hlavním přínosem Tylera je obecný evaluační postup, při kterém se výsledky evaluace porovnávají s předem definovanými cíli (Evaluační teorie, 2013).

Použití obrázků jiných autorů

Obrázek jakou součástí aut. díla (věd. článku), požívá stejné ochrany jako článek samotný

Použije se v originální formě – úpravy by byly zásahem do osobnostních práv autora – byl by nutný jeho souhlas.

Je možné použít i jen část obrázku, ale neupravovat – jen okomentovat v textu práce, nebo v poznámce pod čarou.

Vždy je nutné citovat zdroj, kde byl obrázek původně publikován

Citovat v textu před obrázkem nebo v popisku pod obrázkem

Použití vlastní předchozí práce (publikace)

- omezené použití přímých citací – nekopírovat celé odstavce a kapitoly
- citování vlastních dříve publikovaných prací = autocitace. Použití vlastní předchozí práce bez citování je autoplagiátorství

Citace jednotlivých druhů dokumentů

Zásady a příklady citací tištěných i el. dokumentů

- různé údaje o různých inf. zdrojích
- jaké údaje o zdroji se mají uvádět
- v jakém pořadí
- v jaké úpravě
- použití identifikátorů (ISBN, URL, DOI)
- tištěný a el. zdroj
- pojem a význam zdrojového (mateřského) dokumentu

Citace specifických dokumentů

Mají různé formy, způsoby zveřejnění, některé jsou neveřejné, proto se údaje, které je popisují, liší.

- interní materiály firem a institucí
- interní nepublikovaný materiál – informační list
- katalogy
- videa
- fotografie
- přednášky
- e-mailové zprávy

Co při citování nedělat

- kopírovat citace z jiných prací
- sestavovat seznam literatury překopírováním citací různých stylů
- používat tzv. sekundární citace (citace citace)
- citovat vše, co jste k danému tématu četli, i když jste to přímo nepoužili

Kde se dělá nejvíc chyb

- ve jménech autorů – pořadí křestních jmen a příjmení, užití iniciál
- v citacích článků z časopisů – pořadí názvu článku a názvu časopisu, údaje o ročníku, čísle a stranách

- v citacích el. dokumentů – webové stránky, články na webu, obrázky a grafy
- v použití kurzívy, interpunkce, velkých písmen (u ang. názvů nepsat velká písmena ve všech slovech názvu)

Generování citací

- ze záznamů v katalozích knihoven, např. tlačítko nebo ikona Citace
- ze záznamů v databázích – tlačítko Cite, Export citation, Download citation
- v citačních generátorech a manažerech, např. Citace.com

Citační generátory

= nástroje ke generování citací podle určitého stylu, použití identifikátorů pro dohledání informačního pramene:

Citace.com

Citation machine

Harvard generator

Generátor citací vydavatelství VŠCHT

Dumy

eTurabian

Citační manažery

= nástroje k ukládání a využívání informačních zdrojů a generování a vkládání citací do připravovaných textů:

Citace Pro – český komerční

Mendeley – volně přístupný

RefWorks – komerční

EndNote – komerční

Citavi – komerční

Pozn.:

Příručka a příklady: Knihovna ČVUT: <https://knihovna.cvut.cz/seminare-a-vyuka/jak-psat/jak-citovat>

Při citování e-mail. zpráv je nutný souhlas, že můžeme zprávu citovat

Citování přednášky: Lektor. *Název přednášky* [přednáška]. Místo: pořadatel, datum konání.

Citace archiválie musí obsahovat: název, autora, pravděpodobný rok vydání, název archivu, signaturu nebo ev. číslo

**Příspěvek mimo program – PP prezentace p. Vitáskové, stavba knihovního skladu
Vědecké knihovny v Olomouci**

8. METODICKÝ WORKSHOP

(PhDr. P. Šťastná)

(viz také PP prezentace)

Dvojí ročníkování – zapisovat, jak je uvedeno na titulu? Používat kulaté závorky? V pravidlech nejsou bližší informace, prostor pro dohodu.

Jak zapisovat, pokud je uveden ročník, průběžné číslování a číslování v rámci ročníku?

Ročník psát, jen pokud je uveden, nedopočítávat.

787 08 – recenzovaný dokument

\$\$i Recenze na:

\$\$a autor

\$\$t název

\$\$d místo vydání : vydavatel, rok vydání

\$\$z ISBN

\$\$4 druh recenzovaného dokumentu

Názve článku formě citace dokumentu – název knihy, vydání, počet stran atd. – do názvu 245 napsat všechno podle pravidla *piš, jak vidíš*

Recenze na hudební nahrávku – pole 600 autor, autor/dílo

Recenze na divadelní představení – 600 – autoři, autor/dílo, 610 – korporace (divadlo), 630 název div. hry (bez kvalifikátoru)

Recenze na film 630 – unifikovaný název

Dohledávat údaje o recenzovaných publikacích, ideálně v Souborném katalogu.

Neuvádět v poli 245 roli autora recenze v hranatých závorkách.

Uvádět autory recenzovaného díla v poli 600? Pokud o něm není v článku zmínka, pouze o publikaci, tak nepsat.

Regionální literatura

- lit. vydávaná v regionu – vzhledem k PV ano, ale vzhledem ke zpracování do ANL?
- lit. vydávaná v regionu, pojednávající v regionu
- lit. vydávaná mimo region (celostátně), pojednávající o regionu
- lit. vydávaná v zahraničí, pojednávající o regionu
- díla regionálních autorů

Co už v anl je?

- reg. odb. časopisy
- články z reg. tisku/reg. mutací
- sborníky

Co by mělo být v ANL:

Typy dokumentů – reg. časopisy pojednávající o regionu, reg. sborníky
Další parametry – maximální komplexnost, tzn. i retrospektivně

Co posílat do ANL?

Nutno vytvořit seznam exc. titulů knihoven, oborových db. atd.

Patří kolektivní monografie do ANL? Ano

Návrh neposílat z celostátních deníků/reg. mutací záznamy článků do ANL, neposílat ani záznamy z jiných reg. deníků s platností od 1. 4. 2019. Neschváleno. Dořešit na semináři v NK ČR. Nutnost vytvoření metodického doporučení, jaká periodika excerpovat pro bázi ANL.

Metodický workshop bude uskutečněn v NK ČR do konce 1. poloviny r. 2019.

Nutno dořešit také zápis dvojího ročníkování, zápis recenze (možno používat zkratky s.l., s.n.? Možno používat hranaté závorky? Pokud ano, pro každý údaj zvlášť nebo pro více údajů jedny závorky?)

Vytvořit rozcestník reg. databází u báze ANL.

Bibl. sekce SDRUK v r. 2020

Další zasedání sekce SDRUK pro bibliografii se uskuteční v březnu 2020 v Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem.

9. ÚKOLY

Uspořádat metodický workshop

O: P. Šťastná

T: 06/2019

Regionální excerpční základna

O: P. Šťastná

T: 12/2019

Vytvořit rozcestník reg. databází u báze ANL

O: P. Šťastná

T: 12/2019

Posílat hesla do Slovníku českých knihovníků

O: všichni účastníci

T: průběžně

10. BIBLIOGRAFICKÁ ČINNOST ČLENSKÝCH KNIHOVEN – viz příloha č. 1

11. TIŠTĚNÉ BIBLIOGRAFIE ZA R. 2018 – viz příloha č. 2

12. DOPROVODNÝ PROGRAM:

Komentovaná prohlídka aktuální výstavy a expozic Pedagogického muzea J.A.K.

Prohlídka Pedagogické knihovny J.A.K.

Zpracovala Mgr. Zdeňka Mikulecká, duben 2019